

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Декан соціально-гуманітарного
факультету**

Оксана Гомотюк

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної
роботи**

Віктор Островерхов

2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – А Освіта

Спеціальність – А3 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма – Початкова освіта.

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	46	30	5	10	59	150	1

29.08.2025
[Signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань А Освіта, спеціальності А3 Початкова освіта, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 8 від 26 червня 2025 р.).

Робочу програму склала д. пед. наук, професор, професор кафедри освітології і педагогіки **Лілія РЕБУХА**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.).

В.о. завідувача кафедри,
д.пед.н., проф.

Володимир ЧАЙКА

Голова ОП, PhD, викладач

Андріана ШИШАК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Опис програми

Дисципліна – «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: А Освіта	Статус дисципліни – Нормативна, циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: А3 Початкова освіта	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 1
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: Початкова освіта	Лекції: Денна – 46 год. Практичні заняття: Денна – 30 год.
Загальна кількість годин : 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 59 год, Індивідуальна робота : Денна – 5 год. Тренінг – 10 год.
Тижневих годин : Денна форма – 10 з них аудиторних – 5		Вид підсумкового контролю – екзамен

1. Мета і завдання вивчення дисципліни «Загальна психологія»

Дисципліна «Загальна психологія» спрямована на професійну підготовку фахівців у галузі початкової освіти з урахуванням потреб сучасного суспільства щодо необхідності виучки педагогічних кадрів з яскраво вираженим фаховим потенціалом, умінням та бажанням самореалізовуватися в професії впродовж усієї педагогічної діяльності.

1.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечення майбутніх педагогів загально-педагогічними і професійно-психологічними знаннями з основ загальної психології; озброїти студентів психологічними практико-зорієнтованими уміннями і навичками, необхідними для належної професійної діяльності.

1.2. Завдання вивчення дисципліни

В результаті вивчення дисципліни «Загальна психологія» студенти повинні:

- знати теоретичні засади загальної психології;
- набути уявлення про психічну активність особистості як засіб відображення й перетворення навколишнього світу;
- знати закономірності функціонування психіки особистості, її психічні стани та прояви психічних властивостей;
- застосовувати знання із загальної психології для організації та здійснення освітнього процесу із здобувачами закладів освіти.

1.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (Філософія, Загальна педагогіка, Основи корекційної педагогіки), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціалізованої літератури, використання ІКТ для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел, активності на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

1.4. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК-14. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК-15. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК-16. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК-17. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК-18. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК-20. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту діяльність.

СК-21. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

1.5. Результати навчання.

Результати навчання даної дисципліни деталізують такі програмні результати:

ПР-1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи

занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-18. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР-21. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів педагогічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

2. Програма дисципліни «Загальна психологія»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА ТА СИСТЕМА ЗНАНЬ

Тема 1. Предмет психології як науки.

Перші уявлення про предмет психології. Історичні етапи розвитку психології. Сучасне тлумачення предмета психології, цілі і завдання сучасної психології. Психіка як форма відображення. Характеристики свідомості. Несвідоме. Мозок і психіка.

Тема 2. Принципи і методи сучасної психології.

Місце психології в системі наук. Класифікація галузей психології. Основні напрями психології. Принципи психології. Методи психологічних досліджень та їх основні групи: не експериментальні – спостереження, самоспостереження, бесіда, анкетування, аналіз продуктів діяльності; експериментальні методи – природний і лабораторний експерименти, тестування. Експеримент як основний метод сучасної психології. Взаємозв'язок психології з іншими сучасними науками.

Тема 3. Поняття про психіку та її розвиток у філогенезі та онтогенезі.

Поняття про філогенез та онтогенез. Їх взаємозв'язок. Виникнення психіки, основні стадії її еволюції. Ускладнення поведінки: інстинкт (інстинктивна поведінка тварин) – навички (умовні і безумовні рефлекси (за І. Павловим), предметне сприйняття та його особливості) – інтелект (основні особливості стадії інтелектуальної поведінки). Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.

Тема 4. Історичні етапи розвитку психологічної науки.

Історія психології та її періодизація. Психологічні ідеї Стародавнього світу. Основна проблематика психології у Давній Греції та досягнення феодального періоду у пізнанні психіки. Розвиток психологічних знань в епоху Відродження. Пояснення психіки у XVII ст. Психологічна думка в епоху просвітництва (XVIII ст.).

Тема 5. Виникнення психології як самостійної науки.

Природнича основа психології XIX ст. Психологія свідомості. Основні напрями психології початку XX ст. – психологія поведінки (біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія), гуманістична психологія, психологічні концепції (Ж. Піаже щодо стадій розвитковості інтелекту, Л.С. Виготського як теорії вищих психічних функцій).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСОБИСТІСТЬ ТА ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ОСОБИСТОСТІ

Тема 6. Особистість у психології.

Людина, індивід, індивідуальність, особистість. Біологічне і соціальне в особистості. Проблема активності особистості. Спрямованість особистості. Мотиви і мотивація. Структура особистості. Самосвідомість особистості та її розвиток.

Тема 7. Діяльність як основа активності особистості.

Загальні властивості діяльності. Структура діяльності, її форми. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика. Психологічні засоби діяльності: знання, вміння, навички. Психологічна структура і зміст трудової діяльності. Творчість як самостійний вид діяльності.

Тема 8. Особистість у спілкуванні.

Спілкування і діяльність. Структура спілкування. Функції спілкування та рівні його аналізу. Види і засоби спілкування. Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Бар'єри спілкування та конфлікт. Психолого-педагогічне спілкування.

Тема 9. Темперамент та характер особистості.

Поняття про властивості темпераменту та його фізіологічні основи. Типи темпераменту

та їх характеристика. Природа і сутність характеру Поняття про характер особистості. Структура і риси характеру. Типологія характерів. Темперамент, характер та виховання. Поняття про характер. Вияв характеру. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер. Зв'язок характеру і темпераменту.

Тема 10. Здібності особистості.

Здібності та обдарованість. Види здібностей. Фізіологічні основи і вимірювання здібностей. Чинники розвитковості здібностей.

Тема 11. Психічні процеси особистості: увага.

Поняття про увагу. Види уваги. Мимовільна увага і чинники, що її викликають. Властивості уваги. Психофізичні характеристики уваги і її основні умови. Відволікання і його фізіологічні основи. Удавана і справжня неухважність.

Тема 12. Відчуття та сприйняття як початкова ланка психологічно-пізнавальних процесів особистості.

Загальне поняття про відчуття та його рефлексорний характер. Відчуття як чуттєве відображення окремих властивостей предметів. Класифікація відчуттів, їх властивості (якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація). Чутливість та її зміни. Абсолютний і відносний порогові відчуттів. Закон Вебера-Фехнера. Особливості сприйняття. Види сприйняття. Основні властивості сприйняття: предметність, цілісність, константність, структурність, усвідомленість, апперцепція, активність. Ілюзія сприйняття. Сприйняття простору і часу.

Тема 13. Пам'ять та її функціонування.

Поняття про пам'ять. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Теорії пам'яті (гештальтпсихологія, біхевіоризм, психоаналіз). Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види запам'ятовування: довільне і мимовільне. Індивідуальні особливості пам'яті: заучування, осмислене і механічне запам'ятовування, відтворення, пригадування, впізнання. Явище ремінісценції. Поняття про амнезію.

Тема 14. Уява і мислення.

Значення уяви в житті людини. Уява як пізнавальний психічний процес. Образи уяви, прийоми їх створення. Види та індивідуальна своєрідність уяви. Поняття про мислення. Мислення і мова. Соціальна природа мислення. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи. Мисленнєві операції та їх характеристика. Аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, абстрагування, узагальнення, класифікація та систематизація. Мислення і розв'язування задач. Види мислення і його індивідуальні особливості. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення.

3. Структура залікового кредиту дисципліни «Загальна психологія»

Тематика залікового кредиту	Кількість годин								ІРС	Тренінг	Контр. заходи
	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота						
	Денна	Заочна	Денна	Заочна	Денна	Заочна					
Змістовий модуль 1. Дистанційні технології в освіті та науці											
Тема 1. Предмет психології як науки.	2	1	2	-	5	10	1	4	Опитування		
Тема 2. Принципи і методи сучасної психології.	4	-	2	-	5	10			Тести		
Тема 3. Поняття про психіку та її розвиток у філогенезі та онтогенезі.	4	-	2	1	5	10			Опитування		
Тема 4. Історичні етапи розвитку психологічної науки.	4	-	2	-	4	10			Тести, опитування		
Тема 5. Виникнення психології як самостійної науки.	4	1	2	1	4	10			Опитування		
Змістовий модуль 2. Особистість та психічні процеси особистості											
Тема 6. Особистість у психології.	4	1	2	-	4	10			Творче завдання, тести		

Тема 7. Діяльність як основа активності особистості.	4	-	4	1	4	10	2	2	Опитування тестів, реферати
Тема 8. Особистість у спілкуванні.	4	1	2	-	4	10			Поточне опитування, тести
Тема 9. Темперамент та характер особистості.	4	1	2	-	4	10	1		Опитування реферати
Тема 10. Здібності особистості.	2	-	2	-	4	10		2	Опитування
Тема 11. Психічні процеси особистості: увага.	2	1	2	-	4	10			Реферати, тести
Тема 12. Відчуття та сприйняття як початкова ланка психологічно-пізнавальних процесів особистості	4	1	2	1	4	10	1	2	Тести, опитування
Тема 13. Пам'ять та її функціонування	2	-	2	-	4	9			Тести, опитування
Тема 14. Уява і мислення.	2	1	2	-	4	9			Тести, опитування
Всього	46	8	30	4	59	138	5	10	

4. Тематика практичних занять з дисципліни «Загальна психологія»

Мета практичних занять:

- поглиблення знань у галузі психології; формування базових психологічних навичок у роботі з дітьми;
- забезпечення ефективної комунікації у процесі вивчення дисципліни; дотримання етичних принципів комунікації у навчанні; вміння оцінювати, переймати та розповсюджувати психологічний досвід в освіті;
- адаптувати освітню діяльність до вимог і умов навчального процесу.

Проведення практичних занять забезпечує виконання галузевого Стандарту зі спеціальності 013 Початкова освіта.

Змістовий модуль 1

Психологія як наука та система знань

Практичне заняття 1

Тема 1. Предмет психології як науки

Мета: забезпечити оволодіння студентами основних категорій психології, окреслити її цілі і завдання.

Питання для обговорення:

1. Перші уявлення про предмет психології.
2. Сучасне тлумачення предмета психології, цілі і завдання сучасної психології.
3. Психіка як форма відображення.
4. Характеристики свідомості.

Практичне заняття 2

Тема 2. Принципи і методи сучасної психології

Мета: ознайомлення з основними напрямками, принципами та методами розвитку психології як науки.

Питання для обговорення:

1. Основні напрями психології. Принципи психології.
2. Методи психологічних досліджень та їх основні групи.
3. Експеримент як основний метод сучасної психології.
4. Взаємозв'язок психології з іншими сучасними науками.

Практичне заняття 3

Тема 3. Поняття про психіку та її розвиток у філогенезі та онтогенезі

Мета: освоїти основні стадії еволюції психіки у філогенезі та онтогенезі.

Питання для обговорення:

1. Поняття про філогенез та онтогенез.

2. Виникнення психіки, основні стадії її еволюції.
3. Ускладнення поведінки: інстинкт – навички – інтелект.
4. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.

Практичне заняття 4

Тема 4. Історичні етапи розвитку психологічної науки

Мета: вивчити історичні етапи розвитку психологічної науки в різні періоди її розвитку

Питання для обговорення:

1. Історія психології та її періодизація.
2. Психологічні ідеї Стародавнього світу та Давньої Греції та феодального періоду у пізнанні психіки.
3. Розвиток психологічних знань в епоху Відродження. Пояснення психіки у XVII ст.
4. Психологічна думка в епоху просвітництва (XVIII ст.).

Практичне заняття 5

Тема 5. Виникнення психології як самостійної науки

Мета: виокремити основні періоди виникнення психології як самостійної науки

Питання для обговорення:

1. Природнича основа психології XIX ст.
2. Психологія свідомості.
3. Основні напрями психології початку XX ст.

Змістовий модуль 2

Особистість та психічні процеси особистості

Практичне заняття 6

Тема 6. Особистість у психології

Мета: розкрити засадничі положення сучасної психології особистості

Питання для обговорення:

1. Людина, індивід, індивідуальність, особистість.
2. Біологічне і соціальне в особистості.
3. Спрямованість особистості. Мотиви і мотивація.
4. Структура особистості.

Практичне заняття 7–8

Тема 7. Діяльність як основа активності особистості

Мета: розкрити структурні і динамічні особливості діяльності особистості

Питання для обговорення:

1. Загальні властивості діяльності.
2. Структура діяльності, її форми.
3. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика.
4. Психологічні засоби діяльності: знання, вміння, навички.
5. Психологічна структура і зміст трудової діяльності.
6. Творчість як самостійний вид діяльності.

Практичне заняття 9

Тема 8. Особистість у спілкуванні

Мета: охарактеризувати види, функції, засоби, механізми спілкування.

Питання для обговорення:

1. Спілкування і діяльність. Структура спілкування.
2. Функції спілкування, види і засоби спілкування
3. Вербальні та невербальні засоби спілкування
4. Бар'єри спілкування та конфлікт.

Практичне заняття 10

Тема 9. Темперамент та характер особистості

Мета: здійснити системно-діяльнісний аналіз поняття «темперамент», «характер».

Питання для обговорення на семінарі:

1. Поняття про властивості темпераменту.
2. Типи темпераменту та їх характеристика.
3. Поняття про характер особистості. Структура і риси характеру.
4. Характер і спрямованість особистості.

Практичне заняття 11

Тема 10. Здібності особистості.

Мета: розглянути здібності як особливий вимір психіки.

Питання для обговорення:

1. Здібності та обдарованість. Види здібностей.
2. Фізіологічні основи і вимірювання здібностей.
3. Чинники розвитковості здібностей.

Практичне заняття 12

Тема 11. Психічні процеси особистості: увага.

Мета: розкрити психологічні особливості процесу уваги.

Питання для обговорення:

1. Поняття про увагу.
2. Види уваги. Мимовільна увага і чинники, що її викликають.
3. Властивості уваги. Психофізичні характеристики уваги.
4. Відволікання і його фізіологічні основи.

Практичне заняття 13

Тема 12. Відчуття та сприйняття як початкова ланка психологічно-пізнавальних процесів особистості

Мета: розкрити види, функції, властивості, механізми функціонування відчуттів.

Питання для обговорення:

1. Загальне поняття про відчуття та його рефлексорний характер.
2. Класифікація відчуттів, їх властивості (якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація).
3. Чутливість та її зміни.
4. Особливості сприйняття. Види сприйняття.
5. Ілюзія сприйняття та сприйняття простору і часу.

Практичне заняття 14

Тема 13. Пам'ять та її функціонування.

Мета: розкрити види, процеси, особливості, механізми пам'яті

Питання для обговорення:

1. Поняття про пам'ять. Основні механізми пам'яті.
2. Теорії пам'яті.
3. Основні види запам'ятовування.
4. Індивідуальні особливості пам'яті.

Практичне заняття 15

Тема 14. Уява і мислення.

Мета: розкрити психологічні особливості процесу уяви, функціонування мислення та основні підходи до вивчення інтелекту.

Питання для обговорення:

1. Уява як пізнавальний психічний процес
2. Види та індивідуальна своєрідність уяви.
3. Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Форми мислення.
4. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення.

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота (далі СР) є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст СР визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. СР здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі СР, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості СР здобувача на індивідуальних заняттях (консультаціях). Вони проводяться в позааудиторний час

за окремим графіком, складеним кафедрою.

Завдання виконує кожен здобувач шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату з презентацією згідно із рекомендованою тематикою поданою нижче згідно свого порядкового номеру в журналі. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Реферат виконується здобувачем самостійно при консультуванні викладачем. Оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Захист завдання шляхом усного звіту здобувача з підготовкою та оформлення презентації.

Основні вимоги до оформлення:

Загальні вимоги: **Обсяг:** 10 сторінок основного тексту (без урахування титульного аркуша, змісту, списку літератури та додатків). **Шрифт:** Times New Roman, розмір шрифту – 14. **Міжрядковий інтервал:** 1.5. **Поля:** Верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм. **Вирівнювання тексту:** По ширині. **Нумерація сторінок:** Зверху в правому куті, починаючи з другої сторінки (титульний лист не нумерується).

Структура реферату: **Титульний аркуш** (Назва закладу вищої освіти. Назва факультету та кафедри. Назва реферату. Прізвище, ім'я, по батькові автора. Науковий керівник. Місто і рік.). **Зміст** (Включає назви розділів роботи з вказанням сторінок). **Вступ** (Обґрунтування актуальності теми, мета і завдання роботи, методи дослідження, структура реферату). **Основна частина** (Складається з кількох розділів, кожен з яких має чітку назву та структуру). **Теоретичний аналіз:** (Огляд наукових джерел, обґрунтування проблеми). **Аналіз досліджень:** (Може включати огляд практичних прикладів або даних, якщо це передбачено темою). **Висновки** (Короткий підсумок результатів дослідження, висновки щодо вирішення проблеми, рекомендації). **Список використаних джерел** (Оформлюється відповідно до стандартів (ДСТУ або міжнародні стилі – АРА, MLA тощо). Джерела подаються в алфавітному порядку). **Додатки** (за необхідності) (Таблиці, графіки, схеми, які є додатковими до тексту реферату).

Оформлення цитат і посилань: **Прямі цитати:** Обов'язково в лапках з посиланням на джерело. **Непрямі цитати (парафраз):** Обов'язково з посиланням на джерело. **Оформлення посилань:** В тексті через квадратні дужки або за допомогою підрядкових приміток, відповідно до обраного стандарту (наприклад, [1, с. 25] або (Автор, рік)).

Оформлення ілюстрацій, таблиць і схем: **Таблиці:** Нумеруються та мають заголовок зверху («Таблиця 1 – Назва»). **Ілюстрації** (схеми, графіки): Нумеруються та підписуються під зображенням («Рисунок 1 – Назва»). Ілюстрації та таблиці повинні бути згадані в тексті реферату.

№ з/п	Тематика рефератів
1.	Аналіз тактик, технік, прийомів психології, що застосовуються педагогами у процесі діяльності
2.	Взаємозв'язок емоційної сфери особистості та типу мислення.
3.	Види та техніки слухання – активне слухання.
4.	Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності.
5.	Гуманістично-орієнтовані теорії та практики особистісного зростання.
6.	Індивідуальні особливості та порушення пам'яті.
7.	Загальне уявлення про емоції, почуття, основні психічні стани.
8.	Особливі види емоційних переживань: стрес, фрустрація, стан тривоги.
9.	Самооцінка та рівень домагань як чинники мотивації.
10.	Спрямованість та мотиви діяльності особистості.
11.	Загальна характеристика мотиваційної галузі людини.
12.	Бар'єри спілкування та способи їх подолання.
13.	Жести та інші невербальні способи комунікації у психології спілкування.
14.	Основи ділової та публічної комунікації у професійній діяльності.
15.	Психотерапевтична допомога дитині у подоланні наявних у неї соціально-поведінкових та комунікативних недоліків.

16.	Психологічна характеристика типів темпераменту
17.	Типологія темпераментів.
18.	Місце характеру у структурі особистості.
19.	Чинники, що визначають розвиток пам'яті.
20.	Шляхи, прийоми, засоби розвитку пам'яті.
21.	Теоретичний аналіз вольової дії.
22.	Роль емоцій у житті.
23.	Теорії емоцій.
24.	Види та функції емоцій.
25.	Теорія мотивації.

7. ТРЕНІНГ

з дисципліни «Загальна психологія»

Завдання №1

для проведення тренінгу:

**«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-ПЕДАГОГІВ:
(на засадах отриманих у процесі вивчення дисципліни психологічних знань)»
(6 год.)**

Професія педагога передбачає володіння не лише відповідними знаннями, уміннями та навичками роботи, а й певними особистісними якостями. Численні дослідження показали, що такими професійно значущими рисами, які формуються та розвиваються у процесі активної діяльності педагога, є відповідний рівень мотивації, творчий світогляд, професійно спрямоване мислення, розвиток соціально-перцептивної та емоційної сфер, висока емпатійність. До цього переліку ми можемо додати й професійні цінності.

Отже, **метою тренінгу** є вивчення особливостей розвитку професійно значущих цінностей педагога та їх формування у процесі навчання у ЗВО.

Тренінг складається з двох блоків. Процесу формування професійних цінностей у студентів в ЗВО приділено мало уваги, а професійні цінності педагога не мають чіткого формулювання, тому перший блок містить структури професійних цінностей студентів-педагогів.

Пропонується студентам у вільній формі вказати п'ять/шість цінностей, які, на їхню думку, повинні бути сформовані у них за час навчання. Для того, щоб структурувати отримані результати у список професійних цінностей студентів нам потрібно:

1) відокремили ті вказані цінності, які мають найбільшу кількість повторень серед студентів;

2) ознайомились із якостями, якими мусять володіти студент-педагоги, його уміннями та знаннями, що описані в ОПП.

На підставі цих двох джерел ми звернулися до списку цінностей М. Рокича та за його допомогою структурували «Список професійних цінностей педагога»:

1. Етичні цінності (відповідальність, конфіденційність, уважність до клієнта, вміння вислуховувати).

2. Освіченість (широта знань, загальна висока культура).

3. Широта поглядів (уміння сприйняти чужу точку зору, приймати людину такою, якою вона є).

4. Ефективність комунікації.

5. Емпатія (здатність співпереживати).

6. Моральні цінності (чуйність, духовність, доброзичливість, відвертість, товарицькість, бажання допомогти).

7. Самоконтроль (стриманість, самодисципліна).

8. Ефективність у справах (працьовитість, продуктивність у роботі).

9. Розвиток (робота над собою, постійне духовне та фізичне вдосконалення).

10. Активне діяльне життя (повнота та емоційна насиченість життя).

У другому блоці за мету поставлено визначити рівень розвитку професійних цінностей у студентів.

Для того щоб досягти цієї мети, ми знайомимо студентів зі списком професійних

цінностей і пропонуємо кожному:

- 1) оцінити рівень розвитку в них кожної з даних цінностей за десятибальною шкалою;
- 2) виділити з десяти професійних цінностей п'ять найважливіших та проранжувати вибрані цінності.

Отримані дані вносимо у таблицю й, відповідно, будуємо діаграми для наочного пояснення отриманих результатів.

Завдання №2

Розробка психологічного тренінгу для педагогів «Професійне навчання педагогів впродовж життя» (2 год.)

Тренінг направлений на необхідність розвитку мобільності, формування ІКТ-компетентності вчителя. Тренінг має мотивувати педагогів до самовдосконалення, рефлексії, оволодіння механізмами комунікативної компетентності.

Мета тренінгу: прагнення до самовдосконалення, рефлексії, постійного підвищення професійного рівня шляхом оволодіння новими знаннями, навичками і психологічними вміннями.

Завдання тренінгу:

- Формування сприятливого психологічного клімату
- Знаходження подібностей у учасників групи для поліпшення взаємодії між ними
- Розвиток вміння працювати в команді
- Визначити рівень ІКТ-компетентності учасників навчально-виховного процесу в результаті організації та аналізу навчальних занять.
- Підвищити комунікативні навички педагогів
- Підвищити настрій на вдачу, щастя, добро і успіх.

Завдання для учасників: розробити тренінг, провести його в групі та підготувати рекомендації для колег щодо вдосконалення їхніх тренінгів.

Форма подачі: Письмовий звіт або презентація тренінгу.

Завдання №3 (2 год.)

Презентація, рефлексія та оцінювання

Мета: оцінити ефективність розроблених методик та сформулювати рекомендації для їх практичного застосування.

Тренінгові завдання:

- Презентація фрагмента заняття у формі рольової гри, де представники групи демонструють конфлікт та його безконфліктне вирішення, а інші учасники оцінюють практичну ефективність виходу з конфлікту;
- Зворотний зв'язок: вправою «Зворотний зв'язок по колу» кожен учасник отримує конструктивні коментарі щодо сильних сторін і можливих покращень запропонованої методики;
- Рефлексія готовності до застосування ефективних методик з вирішення конфліктної ситуації. Участь у вправі «Які компетентності я вдосконалив? / Що ще потрібно розвивати?» для узагальнення результатів тренінгу та планування подальшого професійного розвитку педагога.

8. Методи навчання

В освітньому процесі застосовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичної бесіди, частково-пошуковий метод, метод демонстрації, метод опитування, тестування, інтерактивні методи (робота у групах, дебати, «мозковий штурм», метод кейсів, бесіди тощо), виконання практичних вправ та тренінгових завдань.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

В процесі вивчення дисципліни «Загальна психологія» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю 1 та 2;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи студентів;
- підсумковий екзамєн.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Загальна психологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15 %	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 1-5*)	Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 6-15)**	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконане завдання	Теоретичне питання 1 – макс. 50 балів. Теоретичне питання 2 – макс. 50 балів.***

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Модульні контрольні роботи проводиться у вигляді письмової роботи і складаються з двох частин: 1) тестові завдання (10 тестів по 10 балів) та 2) теоретичні питання. Оцінювання теоретичних питань модульного контролю відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді.

*** Оцінювання теоретичних питань екзамену відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді. Оцінювання поточного опитування під час практичного заняття відбувається в обсязі 100 балів: 50 балів – за відповіді на питання для обговорення, 50 балів – за виконання практичного завдання. Оцінка за питання для обговорення виставляється відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді; за виконання практичного завдання – таблиці критеріїв оцінювання виконання практичного завдання під час поточного оцінювання.

Таблиця критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді

Бали / Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Повнота відповіді (усна/письмова)	Відсутня відповідь або повністю не за темою	Дуже коротка, уривчаста, не розкриває питання	Лише часткове розкриття теми, значні пропуски	Тема загалом розкрита, однак бракує важливих аспектів	Відповідь майже повна, охоплено основні аспекти	Повна, вичерпна відповідь із висвітленням усіх аспектів
2. Точність і правильність викладу (усного/письмового)	Повністю неправильна відповідь	Переважають грубі помилки	Значні неточності та спотворення понять	Загалом правильно, але є деякі неточності	Майже без помилок, є поодинокі неточності	Абсолютна правильність, наукова точність
3. Глибина розуміння	Не виявляє розуміння	Поверхнєве розуміння	Обмежене пояснення, без глибини	Часткове пояснення причинно-наслідкових зв'язків	Достатнє розуміння, пояснення із прикладами	Глибоке розуміння, узагальнення, системне пояснення
4. Аргументованість відповіді (усної/письмової)	Відсутні аргументи	Аргументів мало, вони непереконливі	Аргументів достатньо, але без підтвердження	Аргументи є, але не завжди переконливі	Аргументована відповідь із прикладами	Сильна аргументація з прикладами, доказами, посиланнями
5. Застосування теорії на практиці (усне/письмове обґрунтування)	Відсутнє	Немає прикладів, лише абстрактні твердження	Наведено приклади, але недоречні	Доречні приклади, але неповні	Практичні приклади доречні та різноманітні	Теорія застосована вдало, наведено яскраві й різноманітні приклади

Таблиця критеріїв оцінювання виконання практичних завдань під час поточного оцінювання

Бали / Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Використання елементів інноваційної	Елементи технології	Є лише згадка без реалізації	Використано частково	Реалізація є, але з обмеженою	Використано вдало, але не	Елементи інтегровані

технології	відсутні			ефективністю	повністю	гармонійно й ефективно
2. Чіткість і зрозумілість сформульованого завдання для дітей	Завдання незрозуміле	Дуже нечітко, викликає труднощі	Частково зрозуміле, але потребує уточнень	Зрозуміле, але не завжди чітко сформульоване	Переважно чітко й зрозуміле	Абсолютно чітко, просте й доступне
3. Дидактична цінність фрагмента	Не має навчальної цінності	Дуже низька	Обмежена	Має дидактичну цінність, але недостатню	Висока цінність, корисне завдання	Максимальна дидактична цінність
4. Комунікативні навички при подачі (усна/письмова форма)	Відсутні	Дуже низького рівня, важко зрозуміти	Низького рівня, висловлювання нечіткі	Формулювання достатньо зрозумілі, але з недоліками	Формулювання виразні, зрозумілі	Володіння вільною, професійною комунікацією
5. Самостійність у підготовці	Відсутня	Мінімальна самостійність	Часткова, з опорою на готові матеріали	Виконано переважно самостійно	Високий рівень самостійності	Повністю авторський підхід

Оцінка за виконання завдань тренінгу – 100 балів. Під час тренінгових занять здобувач вищої освіти виконує сумарно 10 тренінгових завдань, оцінювання яких – 10 балів за одне завдання. Оцінювання виконання завдань тренінгу відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу.

Таблиця критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу

Критерій / Бал	0 балів	1 бал	2 бали
1. Розуміння змісту завдання	Відсутнє розуміння суті завдання	Завдання виконане частково, окремі аспекти не розкриті	Здобувач вищої освіти повністю зрозумів завдання, чітко і правильно відобразив його суть
2. Аргументованість і обґрунтованість виконання	Аргументація відсутня або невідповідна	Наведено загальні міркування без глибокого обґрунтування	Відповіді/рішення підкріплені фактами, прикладами, логічними доказами
3. Креативність і практична спрямованість	Відсутня новизна, рішення не мають практичної цінності	Ідеї загальні, частково практичні	Запропоновані оригінальні, реалістичні й практично застосовувані ідеї
4. Якість презентації результату (усної чи письмової)	Результат поданий хаотично, незрозуміло	Є недоліки у структурі чи подачі, але загалом зрозуміло	Результат представлений структуровано, логічно, зрозуміло
5. Співпраця та комунікація під час групової роботи	Не співпрацює, ігнорує колективну діяльність	Бере участь, але з посереднім внеском у групову роботу	Активно взаємодіє з командою, підтримує дискусію, враховує думки інших

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи здійснюється відповідно до таблиці, критеріїв оцінювання завдань для самостійної роботи (максимум – 10 балів за одне завдання; як результат – 100 балів за комплекс виконаних завдань самостійної роботи).

Таблиця критеріїв оцінювання завдань для самостійної роботи

Критерій / Бал	0 балів	1 бал	2 бали
1. Відповідність теоретичній основі теми	Виконане завдання не пов'язане з обраною темою та теоретичним матеріалом	Виконане завдання нечітко, або слабо пов'язане з темою та теоретичними відомостями, є суперечності	Виконане завдання чітко сформульоване, повністю відповідає темі, базується на теоретичному матеріалі
2. Структурованість	Завдання не структуроване, зв'язок між елементами/аргументами повністю відсутній.	Є часткова логічність та деякі послідовність між викладеним, є деякі неточності та порушення	Виконане є логічно сформульованим, послідовним та зв'язним, без порушень
3. Матеріали та наочність	Не запропоновано жодних матеріалів чи виконано не за вказівкою	Наочна форма виконаного завдання виконана зі значними порушеннями умов виконання	Візуальна форма виконаного повністю відповідають умовам поставленого завдання
4. Практичність та реалістичність	Завдання занадто абстрактне або відірване від реальної практики освітнього процесу	Завдання відображає реалізм освітнього процесу в ЗДО, але вимагає доопрацювань (надто складне, не враховано час, вік, ресурси тощо)	Завдання відображає реальний стан освітнього процесу
5. Самостійність і оригінальність	Завдання не відображає самостійного підходу і не є оригінальним	Є елементи оригінальності, але виконане не є самостійним, з численними невинуватими запозиченнями	Завдання креативне, оригінальне, виконане повністю самостійно, з належним оформленням запозичень

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	«Відмінно»	A (відмінно)
85–89	«Добре»	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	«Задовільно»	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	«Незадовільно»	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор і проекційний екран / телевізор	1-14
2.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій (Google Chrome/Firefox/інше)	1-14
3.	Наявність доступу до мережі «Інтернет»	1-14
4.	Персональні комп'ютери / ноутбуки	
5.	Програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять в онлайн режимі (за необхідності)	1-14
6.	Навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-14
7.	Інструменти Microsoft Office (Word, Power Point тощо)	1-14
8.	Ліцензійне програмне забезпечення (ОС Windows)	1-14
9.	Фліпчарт	1-14
10.	Матеріали та обладнання навчально-методичної лабораторії дошкільної та початкової освіти «WUNU kids land»	1-14

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Бугерко Я. Рефлексивний характер освітньої діяльності як ціннісний фактор професійного становлення сучасного фахівця. Психологічний часопис. 2022. Том 8. С. 39-54.
3. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. [для студ. вищ. навч. закл.] 3-тє вид. [URL: http://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_425.pdf](http://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_425.pdf)
4. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. Посібник. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk685984.pdf>
5. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : ЦНЛ, 2020. 388 с.
6. Ільїна, Ніна Михайлівна. Загальна психологія: теорія та практикум: підручник / Ніна Михайлівна Ільїна, Світлана Олексіївна Мисник; Гол. ред. В. І. Кочубей. Суми: Університетська книга, 2021. 369 с.
7. Коркос Я.О. Концептуальний зміст категорії «свідомість» у зарубіжній психології. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2022. Вип. 1. С. 11–17.
8. Курапов, А. О.; Льошенко, О. А.; Волинець, В. О. Практикум із загальної психології. Модуль “Уява, емоції, воля”. Методичні рекомендації. К.: ДІА, 2022, 256.
9. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. К. Ліра. К.; 2020. 564 с.
10. Москалець В. Функціонально-психологічна сутність свідомості як рамкової умови пізнання, методологування, віри, мислення, діяльності. Психологія і суспільство. 2019. № 1. С. 35–51.
11. Савчин М. Загальна психологія. К.: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
12. Ткаченко О.А. Сучасний етап генезису уявлень природничих наук про свідомість та проблеми їх інтеграції в курс загальної психології. Вчені записки Таврійського

національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2021. Т. 32(71), № 2. С. 26–30.

13. Valsiner Jaan. General human psychology. New York, NY, USA: Springer, 2021. 321 p.

14. Solms Mark. New project for a scientific psychology: General scheme. Neuropsychoanalysis. 2020. 22.1-2. P. 5-35.

15. Spencer Herbert. The principles of psychology. Princeton University Press, 2021. Von Bertalanffy Ludwig. General system theory and psychology. Toward Unification in Psychology. University of Toronto Press, 2019. P. 219-224

16. Hollingworth, Harry Levi, and Albert Theodore Poffenberger. Applied psychology. D. Appleton, 2020.

17. Tomich, L., Martsyniak-Dorosh, O., Partyko, N., Kiparenko, O., Mateiko, N., Boiaryn, L. Psychotherapy and Correction of Neuropsychic Disorders within the Neurotic Personality Development. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience. 2022. №3. P. 138-145.